

De Banning Vereniging wil een platform bieden voor reflectie over de wezenlijke debatten van dit moment. Deze editie gaat over vooruitgang.

De nieuwe beweging van GL-PvdA gebruikt vaak het woord progressief om zichzelf te beschrijven, maar tegenwoordig lijkt links soms veel focus te leggen op zaken behouden: een sociaal vangnet, biodiversiteit, de rechtsstaat. De wil bij velen is groot om de toekomst de goede richting op te bewegen, maar tegelijkertijd hobbelt Nederland van crisis naar crisis, verdiept in politieke ruzies en symboolpolitiek. Maar de echte uitdagingen wachten niet: veiligheid, klimaat, innovatie, zorg en onderwijs eisen visie, moed en daadkracht. Daarom stelden we de vraag aan een nieuwe generatie: Voor welke vooruitgang willen we vechten?

Deze vraag leidde tot zeer verschillende inzendingen en reflecties. De jury heeft op basis van verschillende criteria deze stukken beoordeeld en uiteindelijk vier essayisten genomineerd. Op volgorde van binnenkomst waren dat:

Boyd Angenent en Alessandro van Haag met *Radicaal breken met oude politiek, een pleidooi voor links-ideologisch zelfvertrouwen*

Luuk Hakvoort met *Iets om trots op te zijn*

Myrthe Weijman met *Oncomfortabel, menselijk, afgestemd*

Milan Dolk met *Gaat voort en bemoei u*

Boyd Angenent en Alessandro van Haag constateren dat om echte vooruitgang te bewerkstelligen ideologisch zelfvertrouwen gevonden moet worden. Via de voorbeelden van de motie Piri en Zohran Mamdani komen de auteurs uit bij de stelling dat links tekortschiet in het dominant maken van haar eigen probleemdefinitie. Alleen wanneer mensen zichzelf herkennen in de analyse van wat er misgaat - en in wie daar verantwoordelijkheid voor draagt - kan er een duurzame vertrouwensband ontstaan tussen kiezers en partij. Succesvolle linkse bewegingen laten daarnaast zien dat sociale verandering niet enkel voortkomt uit het politieke werk in het parlement, maar juist ook door de aanwezigheid van linkse macht op straat, in de media en op de werkvloer. Vooruitgang vraagt daarom niet in de eerste plaats om betere oplossingen, maar om de durf om opnieuw te bepalen waar politiek over moet gaan.

De jury waardeert hoe actueel dit essay is en het urgentiegevoel dat daaruit spreekt. Het essay is goed geschreven en heeft een goede structuur. De zelfverzekerdheid waarvoor gepleit wordt spreekt aan, net als het belang van het herstellen van het verbond tussen de betrokken burgerij en de arbeidersbeweging. De constatering dat dat links eigenaar moet worden van probleemdefinities is heel sterk, maar de oplossingsrichtingen zijn nog voorzichtig. De verwijzingen naar Willem Banning worden zeer gewaardeerd. De ideeën rondom macht en machtsvorming kunnen verder worden uitgewerkt. Machtsopbouw wordt afgewezen, maar is ook wezenlijk onderdeel van het zelfvertrouwen dat gezocht wordt.

Luuk Hakvoort observeert dat steeds meer mensen worstelen met gevoelens van angst en wanhoop. Onze wereld wordt steeds groter en we kunnen ons via sociale media constant met iedereen vergelijken. En als het lijkt alsof je constant achterloopt voelt het al snel alsof je identiteit onder druk staat. Extreemrechtse politici begrijpen dit beter dan politiek links. In een politiek klimaat dat zoekt naar houvast en identiteit hebben we er baat bij om een manier te vinden om onze groepsidentiteit op een positieve manier te waarderen. De auteur werkt drie manieren uit waarop we dit kunnen doen: het herwaarderen van onze natuur, het waarderen van regionale identiteiten, en het heroriënteren van wat het betekent om Nederlander te zijn. Hiermee kunnen we onze natuur, diversiteit en werk weer op een gezonde manier te omarmen en onze identiteit en terugvinden.

De jury was te spreken over hoe actuele politieke discussies anders geframed worden en waardeert het lef om het idee van het progressief patriottisme weer op te pakken. Het essay leest vlot en biedt concrete handelingsperspectieven en is daardoor inspirerend. De jury was met name geïntrigeerd door het idee om de biodiversiteit onderdeel te maken van onze nationale trots. De vraag wat in dit opzicht vooruitgang is wordt niet bekeken. Is er wel sprake van vooruitgang als behoud het hoogst haalbare is? Ook het idee van de (groeps)identiteit kan verder worden uitgewerkt. Hoe verhoudt zich bijvoorbeeld tot solidariteit?

Myrthe Weijman definieert vooruitgang aan de hand van twee pijlers: efficiëntie, effectiviteit en kennisontwikkeling aan de ene kant en een gedeelde oriëntatie op samenleven aan de andere. De auteur komt uit bij het begrip harmonie. Dit is niet makkelijk in een wereld waarin polarisatie groeit en de bereidheid om te verzoenen en constructief samen te werken afneemt. Conflicten komen vaak voort uit een (ervaren) aantasting van erkenning en autonomie. Om samen te werken aan een wereld waarin onze gemeenschappelijke basisbehoeften vervuld worden, moeten we het maatschappelijk debat anders voeren. Oordeelvrije dialoog kan klinken als naïef ideaal, maar is een voorwaarde om tegenstellingen te kunnen verdragen in een samenleving die fundamenteel pluralistisch is. Vooruitgang herwint niet haar aantrekkingskracht door het formuleren en afdwingen van bepaalde normen, maar door de voorwaarden te scheppen waaronder mensen haar gezamenlijk willen dragen.

De jury was onder de indruk van de originele stijl en manier waarop het thema verkend wordt. Het essay is goed geordend en gaat uit van een helder mensbeeld. De auteur wisselt persoonlijke observaties en voorbeelden af met filosofische bespiegelingen van een prettige afstand. Oom Hans was een zeer herkenbare illustratie van het geschetste dilemma. Hoewel het essay niet meteen tot concrete actie oproept zet het wel aan tot nadenken. Wat het belang van erkenning en autonomie betekent voor ons politieke handelen kan worden uitgediept en concreter gemaakt worden.

Milan Dolk houdt een warm pleidooi voor meer bemoeienis met de maatschappij. We zien de politiek vaak als Den Haag, maar politiek is gelukkig meer dan politieke partijen alleen. Het is de combinatie van een levendige politieke partij die sterk gebed is in maatschappelijke verandering die vooruitgang mogelijk maakt. Weten in te spelen op wat leeft in de maatschappij is helaas een vaardigheid die permanente tijd, aandacht en

investering vraagt. De nieuwe politieke partij vormt straks bij uitstek een ontmoetingsplek om plannen van aanpak hiervoor uit te wisselen. Er is geen betere politieke leerschool dan je bemoeien met de maatschappij zelf. Als dat leidt tot een brede volksbeweging van solidariteit, krijgen we misschien ook weer een politiek in Den Haag die dat de wetboeken in kan schrijven.

De jury waardeert de mooie verbindingen met de geschiedenis van de PvdA en de rol van Willem Banning hierin, maar ook dat deze historische parallellen getrokken worden zonder te snel in boude stellingen te vervallen. Het essay is prettig geschreven, bevat mooie formuleringen en een positieve eindconclusie. De jury is blij dat benoemd is dat het creëren van plekken waar ontmoeting plaats kan vinden van groot belang is. Het zou interessant zijn om het idee van 'bemoeien' verder uit te werken en hoe dit zich verhoudt tot het vele politieke handwerk dat al plaatvindt op dit moment. De ideeën van de geciteerde Simone Weil over verworteling en het belang van politieke sociale structuren zouden bij kunnen dragen aan deze invulling.

Dames en heren,

De Banning Prijs 2026 gaat naar het essay dat volgens de jury de sociaaldemocratische beweging op dit moment het meest te bieden heeft en dat het beste uitgewerkt is. Het verrast ook na meer dan één keer lezen en verkent daarnaast het thema op originele wijze door de nadruk te leggen op het vermogen om verschil te kunnen dragen. Het belang van erkenning en autonomie verdiend zeker meer aandacht.

Hoewel de jury het essay als origineel beoordeelt, sluit het ook goed aan bij de intellectuele erfenis van Willem Banning. Het streven naar harmonie is ideologisch zeer interessant en ook al besproken binnen de stromingen waar Banning toe wordt gerekend. Voor hem was de visie op de mens als persoon een gemeenschappelijk oriëntatiepunt, maar wel altijd in relatie tot anderen.

En Banning koos in zijn vormingswerk daarom de dialoog als leidende methode, waarbij er ruimte is voor eenieder zijn of haar visies en diepste motieven in te brengen, zodat er een gezamenlijk leerproces kan ontstaan. Dialoog is gericht op grensoverschrijding, het ontmoeten van de ander in zijn of haar eigenheid. Dit was in de tijd van Banning een wezenlijk onderdeel van het pionierswerk voor de 'doorbraak' waar de PvdA uit ontstond.

In een tijd waarin polarisatie groeit en de bereidheid om te verzoenen en constructief samen te werken afneemt, is het belang dat een les die we wellicht opnieuw moeten leren.

De Banning Prijs 2026 gaat daarom naar **Myrthe Weijman** voor haar essay *Oncomfortabel, menselijk, afgestemd*

Van harte gefeliciteerd!

Op 21 februari heeft Myrthe Weijman in Amsterdam de Banningprijs 2026 ontvangen. De prijs bestaat uit een geldbedrag van 1000 euro, beschikbaar gesteld door de Woodbrookers Barchem. De overige genomineerden Alessandro van Haag & Boyd Angenent, Luuk Hakvoort en Milan Dolk ontvangen 250 euro.

De jury ontving alle essays kort nadat zij waren ingezonden geanonimiseerd. Pas nadat de jury na haar beraadslaging in unanimititeit kwam tot de vier genomineerden en de uiteindelijke winnaar is bekend gemaakt wie de auteurs van de afzonderlijke essays waren. Alleen bij de ambtelijk secretaris waren de namen bekend, zij heeft daarom slechts als toehoorder en notulist aan de beraadslagingen deelgenomen en had geen stem in de uiteindelijke keuze van de genomineerden of de winnaar.

De jury van de Banningprijs 2026 bestond uit:

Casper Gelderblom, winnaar Banning Prijs 2024

Janneke Holman, eindredacteur *Socialisme en Democratie*

Cees Otto, Woodbrookers Barchem

Jorn Wemmenhove, Banning Vereniging

Lianne Schuuring, ambtelijk secretaris Banning Vereniging